

[Про князя Романа Галицького]

[...]

Неділя 14.4.1168. У тім же році прислали новгородці [послів] до Мстислава, прохаючи сина в нього, і він дав їм Романа.

[...]

Того ж року наприкінці розболівся князь Мстислав Ізяславич у Володимирі, і недуга в нього була тяжка. І став він слати [послів] до брата Ярослава, щоб урядитися про дітей своїх. Урядившись як слід із братом, — той хреста цілував, що не буде він зазіхати на волость дітей його, — преставився князь Мстислав місяця серпня в дев'ятнадцятий [день]. І, опрятавши тіло його, з честю великою і зі співами гласохвальними положили тіло його у святій Богородиці, в єпископії, що її він сам спорудив у Володимирі [-Волинському].

У рік 6681[1173]. 1170—72. Лютий 1170. Ходив Роман Ростиславич із братом Мстиславом на Романа на Мстиславича до Великого Новгорода. Андрій же [Юрійович] послав сина Мстислава з усією дружиною і з усіма військами ростовськими і суздальськими. І рязанських князів він послав, і муромських князів послав із полками, і Бориса Жидиславича, воеводу-таки свого. І таке було множество воїв, що й числа [ім] нема.

І як тільки прийшли вони в землю їх, багато лиха вони вчинили: села взяли і попалили, і людей посікли, а жінок, і дітей, і майно забрали, і скот зайняли, і прийшли тоді до города. Новгородці тим часом заперлися в городі з князем Романом і кріпко билися з городських стін. Війська ж, прийшовши, стали здалеку од города. І, приходячи, війська завзято билися коло города, а Мстислав [Андрійович] в'їхав був у ворота і, заколовши декількох мужів, вернувся назад до своїх.

І настав мор великий серед коней і в військах, і не вдіяли вони нічого городу їх. Середя 25.2.1170. І вернулися вони назад до себе, і ледве до своїх домів добралися пішки, а інші люди померли з голоду. І не було ж ніколи такого походу людям сим, а деякі з них навіть конину їли і у великий піст.

Сталося ж се за гріхи наші. Чували ми три роки тому про знамення, яке було в Новгороді [і] яке всі люди бачили. У трьох

же церквах новгородських плакала на трьох іконах святая Богородиця, бо побачила Мати Божа пагубу, що мала бути над Новгородом і над його волостью. Тож молила вона Сина свого зі сльозами, аби він їх ніяким чином не скоренив, як ото колись Содом і Гоморру¹, а, яко ніневітян, помилував. Так воно й сталося. Очевидно ж: Бог і Мати Божа терпеливим ізбавили [їх] милістю своєю, тому що вони християни є. Пише ж Давид, говорячи: “Караючи, покарай мене, — сказав він, — Господи, [та] смерті не оддай мене²”. Отак і сих людей новгородських покаравши, він смирих їх сильно. За переступ [цілування] хресного і за гордість їхню він навів на них [рать, а] милістю своєю ізбавив город їх. Але ми не говоримо: “Праві є новгородці, бо здавна вони є звільнені прадідами князів наших”. Адже лиха невірність у них вкоренилася — хреста князям переступати, а князів — онуків і правнуків — безчестити і осоромляти, а хрест чесний, їм цілувавши, переступати. То доки Господеві бути до них? За гріхи він навів [рать] і покарав [їх] по заслугі рукою благовірного князя Андрія.

Вересень 1170. Того ж року наприкінці прийшла вість Романові [Мстиславичу] про смерть отця, і Роман дав знати [про це] дружині своїй і приятелям своїм новгородцям. І, порадившись, дружина сказала йому: “Не можемо ми, княже, уже тут бути. Піді-но ти до братів у Володимир”. І він послухав дружини своєї, поїхав до братів.

[...]

Кін. січня 1171. У тім же році послали Давид і Мстислав [Ростиславичі посла] по стрія свого [Володимира Мстиславича до города] Дорогобужа, запрошуючи його в Київ на стіл. І він, переступивши хреста спільникам своїм, Ярославу [Ізяславичу] і Мстиславичам [Роману, Всеволоду і Святославу], пішов до Києва, потаївшись, а сина Мстислава посадив у Дорогобужі.

[...]

У рік 6696 [1188]. Коли Володимир [Ярославич] княжив у галицькій землі, то любив він пити багато, а думи не любив із мужами своїми. А взяв він [був ще раніш] у попа жону і зробив

¹ Ідеться про міста Содом і Гоморру, які, за Біблією, Бог спалив за гріхи їхніх жителів.

² Псалом СХVІІ, 18.